

Таким образом, сложившиеся предпосылки развития торговых предприятий с участием иностранного капитала ограничиваются рядом противоречий как со стороны государства, так и со стороны самого фондового рынка.

Источники и литература

1. Миркин Я. 30 тезисов. Ключевые идеи развития фондового рынка // Рынок ценных бумаг. 2000. – № 11.
2. Опарин В., Федосов В. Концептуальные основы финансовой стратегии экономического роста в Украине // Экономика Украины. – 2002. – № 2. – С. 10–20.
3. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Инвестиции: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1997. – XII. – С.1024.

Попова О.Ю.

ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ СФЕРІ

В умовах ринкової економіки підсилюється роль інвестиційної діяльності промислових підприємств в забезпеченні сталості їх фінансового стану та підвищення загальних результатів господарювання. Проведений аналіз інвестиційних процесів на промислових підприємствах свідчить про недосконалість механізму управління інвестиційною діяльністю в частині формування відповідного до інтересів її учасників рівня ефективності, що потребує удосконалення теоретичних основ управління та розробки практичного інструментарію управління результатами інвестування.

Галузь знань, пов'язана з теорією мотивації, постійно збагачується новими парадигмами і новими результатами досліджень. Безсумнівним внеском в розвиток теорії інвестицій можна вважати дослідження ряду провідних вчених, присвячених визначенню мотивів вкладення інвестиційних ресурсів. В той же час за межі розгляду випадають питання, пов'язані із визначенням умов і причин виникнення стійких мотивів участі в інвестиціях, а також природи та порядку виміру сили мотивів. Їх недостатня розвиненість стримує активізацію відтворювальних процесів в промисловому секторі. Тому метою даної статті є комплексний аналіз умов становлення мотивів інвестування і формування комплексу характеристик визначення сили мотиву в залежності від цілей вкладення капіталу.

В роботі запропоновано ряд класифікаційних ознак видів ефективності інвестиційної діяльності, на які орієнтуються власники і споживачі інвестиційних ресурсів у відповідності із цілями здійснення проектів. Ознаки класифікації ефективності процесу інвестування включають 1) ціль інвестування (економічна, соціальна); 2) кількість оцінюваних проектів (ефективність окремого проекту, сукупності проектів); 3) мету визначення (абсолютна, порівняльна, еластичність заміщення); 4) комплексність результату (адитивна, мультиплікативна, синергічна, емерджентна, латентна); 5) тип економічного зростання (екстенсивний розвиток, інтенсивний розвиток); 6) напрям інвестиційної діяльності (ефективність нового будівництва, реконструкції, технічного переозброєння, природоохоронних заходів); 7) час оцінки (інтервальна, моментна). Запропоновані відповідно ознакам критерії ефективності інвестиційної діяльності враховують особливості оцінки її рівня і визначають вимоги до інструментів управління ефективністю.

Як відомо, критерії є визначальною мірою вірогідності пізнання суті господарського рішення, відповідно до якого здійснюється кількісна оцінка рівня ефективності. Правильно сформульований критерій має якнайповніше характеризувати суть ефективності рішень як економічної категорії. Формуючи систему показників ефективності рішень в інвестиційній сфері, доцільно дотримуватися певних принципів: забезпечення органічного взаємозв'язку критерію і конкретних показників ефективності інвестиційної діяльності, показники повинні відображати ефективність використання всіх видів застосовуваних ресурсів; показники повинні виконувати стимулюючу функцію в процесі використання наявних резервів зростання ефективності інвестиційної діяльності. Критерії ефективності господарських рішень залежать від класифікаційної ознаки та різновиду. Вибір критерію буде повністю підкорятися встановленим на стадії планування цілей інвестування капіталу, а врахування дуалістичного характеру ефективності господарських рішень в інвестиційній сфері спроможне забезпечити стабілізацію і сталий економічний розвиток суб'єктів господарювання. Для підвищення об'єктивності господарських рішень в інвестиційній сфері є необхідним розробка системи економіко-математичних моделей, які б дозволили формалізувати уявлення про рівень їх ефективності і забезпечили ріст ступеня керованості цієї економічної категорії.

Ріль М.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В КРАЇНАХ З ТРАНЗИТИВНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Створення підприємницьких структур в сфері малого та середнього бізнесу є важливим державним завданням. Держава має значні повноваження при впровадженні ринкової економіки, але водночас вони у багатьох відношеннях обмежені. Це у жодному випадку не пов'язано з відносною слабкістю урядів молодих демократичних держав та недостатньою науковою підготовкою спеціалістів для проведення системної трансформації у країнах з транзитивною економікою. Вирішальним фактором скоріше є обмеження державного втручання в процес трансформації та укорінення ринкових правил в економічному житті країни. Це обумовлено наступним:

По-перше, на практиці інституційні зміни та створення загальноекономічних рамкових умов є наслідком не добре продуманих стратегій, а складного процесу, під час якого необхідно звести до спільного знаменника інтереси всіх задіяних політичних акторів та чиновників.

По-друге, формальні інститути (кодифіковане право, державні установи) змінюються дуже швидко. Неформальні інститути (уявлення про життєві цінності та види поведінки, які відбиваються у традиціях і звичаях) не піддаються впливу держави і можуть бути поступово змінені лише протягом тривалого періоду часу.

По-третє, формальні інститути можуть отримати свою завершену форму зразу ж після прийняття відповідного акту законодавчої або виконавчої влади. При створенні нових інститутів в східноєвропейських країнах з молодого ринковою економікою треба розраховувати на тривалий процес адаптації. Тобто не варто зразу ж сподіватися на прийняття ідеальних законів та створення ідеальних структур. Необхідно спочатку намітити суспільно-політичні відправні точки, які б визначили напрям руху спонтанних сил ринкової економіки.

Політика частіше за все саме тоді успішно справляється з покладеними на неї завданнями, коли вона з самого початку утримується від завищених оцінок своїх організаційних можливостей. Основне завдання політики по відношенню до економіки в процесі системної трансформації полягає, перш за все, у створенні рамкових умов для розвитку приватного

сектору, в розробці ринкових правових засад та стабілізації макроекономічного середовища. Вирішення цих завдань вимагає значного часу. Адекватні правові засади можуть бути створені і протягом відносно невеликого проміжку часу. Але процес ефективного впровадження в життя цих засад вимагає значно більше часу.

Країни з транзитивною економікою вже давно пройшли етап закладання основ ринкової економіки, і переважно всі з них вже зафіксували суспільно-політичні правила конкурентної економіки. На ниві приватизації було досягнуто також значного прогресу. В цих країнах впроваджуються у життя нові правові засади та ліквідуються існуючі перешкоди у розвитку саме малого та середнього бізнесу. Дуже часто рамкові умови цих країн мають бути виправлені, аби ліквідувати нехтування інтересами малого та середнього бізнесу в податковому та адміністративному законодавстві. Це означає розкриття монополістичних ринкових структур з метою подолання проблем малих та середніх підприємств, зумовлених їх розмірами.

У зв'язку із значним зусиллями при створенні структур середнього класу, яких докладають як уряди країн з транзитивною економікою, так і західноєвропейські країни та міжнародні організації, виникає питання щодо використання зовнішньої допомоги. Абсолютно незаперечним є те, що створення вигідних рамок умов для розвитку малого та середнього бізнесу є виключною компетенцією національних урядів.

Рибчук А.В. МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ – ПЕРЕДУМОВА СТВОРЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ГЛОБАЛЬНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Глобалізація господарського життя – як феномен останньої третини ХХ сторіччя характеризується якісними змінами у характері міжнародного поділу праці [1]. Розвиток традиційних форм поділу праці між країнами доповнюється інтеграційними процесами та діяльністю транснаціональних корпорацій. Саме останні тенденції у розвитку міжнародного поділу праці і створюють передумови для глобалізації виробничої інфраструктури.

Разом з тим, сучасні напрямки розвитку та поглиблення міжнародного поділу праці базуються на традиційних формах - міжнародній спеціалізації та міжнародному кооперуванні, котрі формують основу для подальшої інтернаціоналізації господарського життя країн через розвиток інтеграційних процесів у різних регіонах та транснаціоналізацію діяльності сучасних суб'єктів світового господарства.

Міжнародна спеціалізація виробництва в сучасних умовах дозволяє відносно повно та економно використовувати потенціал продуктивних сил тієї чи іншої країни. Поглиблення спеціалізації та її розвиток дозволяє багатьом державам усунути від завдання створення, неадекватних національним можливостям, галузей і сконцентрувати свої зусилля на виробництві певних видів продукції. Так, в межах Євросоюзу наприкінці 90-х рр. більше 60% [2] міжкраїнового товарообміну представляли собою внутрішньогалузева спеціалізація за двома напрямками: перший – це обмін готовими виробами аналогічного призначення, і другий – торгівля вузлами, деталями, складовими конкретного готового виробу. Останній варіант представляє собою уже не просто поділ праці, а поділ виробничого процесу, і що саме головне – він найшвидше розвивається у високотехнологічних та наукомістких галузях - виробництві телекомунікаційного, транспортного та загального машинобудівного обладнання.

Отже, міжнародна спеціалізація виробництва в умовах подальшої інтеграції, як сучасної форми міжнародного поділу праці, дозволяє безпосередньо створювати об'єкти міжнародної виробничої інфраструктури.

На основі міжнародного поділу виробничого процесу стало розвиватися й міжнародне виробниче кооперування. Однією з причин розвитку міжнародного промислового кооперування є тенденція капіталомісткості випуску нової продукції, що потребує великих фінансових засобів. Міжнародна спеціалізація і кооперування виробництва скорочує час налагодження виготовлення нових товарів і знижує їх капіталоємність. Так, за даними ЄЕК ООН, міжнародні угоди про технічне співробітництво і обмін вузлами і деталями на основі кооперування в середньому приблизно на 14-20 місяців зменшують терміни налагодження виробництва нових видів виробів порівняно з організацією його власними силами, а також на 50-70% знижують вартість освоєння виробництва. Окрім цього, кооперування дає можливість досягнути більш як 90% рівня якості продукції іноземного партнера, тоді як освоєння закордонної технології власними силами дозволяє забезпечити лише 70-80% даного показника [3]. Це обумовлено тим, що міжнародне кооперування розширює можливості більш комплексного, тривалішого і мобільнішого використання різноманітних виробничих ресурсів. При цьому виникає значна економія завдяки новим технічним та управлінським рішенням на базі передових зарубіжних розробок.

Міжнародне кооперування виробництва сприяє не тільки підвищенню продуктивності праці, але і допомагає реалізувати великомасштабні інфраструктурні проекти, які надзвичайно важко або взагалі неможливо здійснити без об'єднання зусиль підприємств декількох країн. До числа таких завдань відноситься будівництво великих промислових об'єктів, що реалізуються в усіх регіонах світу. Так, прокладання залізничного тунелю під Ла-Маншем, урочисто відкритого у травні 1994 р. англійською королевою і французьким президентом, здійснили спільно будівельні фірми Англії та Франції. Аналогічних прикладів успішного будівництва існує багато – і в Індії, і в Африці, і в інших регіонах планети.

Таким чином, міжнародний поділ праці у його традиційних формах та сучасних тенденціях розвитку і поглиблення формує базис для створення об'єктів наднаціональної виробничої інфраструктури в умовах глобалізації світогосподарських відносин.

Джерела та література

1. З давніх часів вважалось, що спонукальним мотивом участі країни у міжнародному поділі праці є отримання певного економічного ефекту. Д.Рікардо зазначав, що „... переслідування індивідуальної вигоди, ... призводить до самого ефективного і найбільш економного поділу праці між різними націями” / Д.Рікардо. Соч. – М., 1955. – Т 1. – С. 116;
2. Шишков В.Ю. Сушность и основные характеристики глобализации экономики // В кн.: Глобализация мирового хозяйства и эволюция экономической роли государства / под ред. проф. М.В. Кулакова, проф. М.Н. Осьмовой. – М.: ТЕИС, 2001.-С.12
3. Международные экономические отношения / под ред. С.Сутырина. – СПб.: 1996. – С.14